

La petjada de Cuba a Eivissa, la petjada d'Eivissa a Cuba

Vaig néixer en una casa pagesa del nord d'Eivissa que tenia un pis afegit que el meu avi matern havia fet construir amb els sous estalviats durant el temps que va passar com a emigrant a **Cuba**. Vaig créixer escoltant les històries de la seua estada a l'**Havana**. Va haver de tornar, però les anècdotes viscudes per ell més enllà de la mar, formen part del paisatge sonor de la meua infantesa. Miro les fotografies de Joaquim Seguí i penso que molts eivissencs i formenterers, molts mallorquins i menorquins varen contemplar els mateixos horitzons, els mateixos colors que tan bé s'endevinen en els matisos de blancs, negres i grisos de les imatges que ha immortalitzat durant els més de 7.000 kilòmetres que ha recorregut travessant el país, els mateixos que separen les dues illes.

Llum, vida, calor, parsimònia, ritme, cadència, paciència, espera, sabors, olors, colors, remors,...son mots que serveixen per imaginar la vida a moltes illes, independentment del mar que les banya. Son mots que també s'endevinen en aquestes fotografies. **Cuba** i Eivissa han vist arribar a les seues costes emigrants i conqueridors. D'alguns d'ells ha quedat memòria col·lectiva. De molts altres només conservam una imatge, un nom i el record, cada vegada més difús, de la família que el va veure partir.

Abans del viatge d'anada, eivissencs i eivissenques, homes i dones, joves i vells, terrassans i mariners, complien el tràmit de mirar al futur a través de l'objectiu d'una càmera fotogràfica que els immortalitzava perquè quedàs registre de la seua travessia. Aquestes imatges i un poc de les seues vides es conserven a les entranyes de l'Arxiu Històric d'Eivissa, com un dels molts lligams que enllacen el passat amb el present. Ara, unes altres fotografies, en aquest cas de la mà de Joaquim Seguí, ens mostren els paisatges que varen trobar després d'un viatge molt llarg. Darrere de cada instantània, de cada mirada, s'endevina una circumstància i una història digna de contar.

Molts d'aquells pioners, que fa tants anys varen fer un llarg viatge d'anada ple d'incerteses, ja no tornaven i plantaven les arrels lluny de casa, en un lloc que els ofería una esperança i un futur. Però alguns dels que marxaren sí emprengueren anys després el camí de tornada i varen tenir l'oportunitat de deixar a molts racons de l'Eivissa retrobada el fruits de la seua experiència antillana, demostrant que l'intercanvi i el mestissatge enriqueix tot allò que toca. Eivissa, tan fenícia i tan mediterrània ella, conserva els colors d'aquella **Cuba** en algunes de les façanes més belles de la part vella de la ciutat. Joan Gómez Ripoll *Campos*, un d'aquells emigrants eivissencs, que va partir l'any 1920 i va tornar al final de la dècada, va deixar, abans de morir assassinat a una presó franquista, la petjada **cubana** en alguns racons d'una ciutat mil·lenària que fa molt de temps va batejar cantons del seu barri mariner amb noms tan evocadors com el de *racó de l'Havana* o el de *Cas Cubano*.

Tot i que des d'aquesta part del món no hem estat quasi mai generosos amb les terres de l'altre costat de la mar, la mirada de la seua gent davant la curiositat de la càmera encara és confiada i neta. Per això mateix, aquestes fotografies son un cant a un poble que ha resistit i segueix resistint vents i onades ple de vida i optimisme.

Fanny Tur Riera per Color cubano. Eivissa 2017

La huella de Cuba en Ibiza, la huella de Ibiza en Cuba

Nací en una casa antigua del norte de Ibiza que mi abuelo materno amplió con el dinero que ahorró durante el tiempo que pasó como emigrante en **Cuba**. Crecí escuchando las historias de sus dos años en la **Habana**. Llegó un día en que tuvo que regresar, pero las anécdotas vividas por él, más allá del mar, forman parte del paisaje sonoro de mi infancia. Miro las fotografías de Joaquim Seguí y pienso que muchos ibicencos y formenterenses, muchos mallorquines y menorquines contemplaron los mismos horizontes y los mismos colores que tan bien se adivinan en los matices de los blancos, negros y grises de las imágenes que ha inmortalizado durante los más de 7000 kilómetros que ha recorrido atravesando el país, los mismos que separan las dos islas.

Luz, vida, calor, lentitud, ritmo, cadencia, paciencia, espera, sabores, olores, ruidos, colores,...son palabras que sirven para imaginar la vida en muchas islas, independientemente del mar que las baña. Son palabras que también se adivinan en las fotografías que componen este libro. **Cuba** e Ibiza han visto llegar a sus costas emigrantes y conquistadores. De algunos de ellos ha quedado memoria colectiva. De muchos otros tan solo conservamos una imagen, un nombre y el recuerdo, cada vez más difuso, de la familia que lo vio partir.

Antes del viaje de ida, ibicencos e ibicencas, hombres y mujeres, jóvenes y mayores, campesinos y marineros, cumplían con el trámite de mirar el futuro a través del objetivo de una cámara que los inmortalizaba para que quedara memoria y registro de su travesía. Estas imágenes y un poco de sus vidas se conservan en las entrañas del *Arxiu Històric d'Eivissa*, como uno de los muchos lazos que atan el pasado al presente. Ahora, otras fotografías, en este caso de la mano de Joaquim Seguí, nos muestran los paisajes que encontraron después de un viaje muy largo. Detrás de cada instantánea, de cada mirada, se adivina una circunstancia y una historia digna de contar.

Muchos de los pioneros que hace un siglo hicieron un largo viaje de ida lleno de incertidumbres ya no volvieron y plantaron sus raíces lejos de casa, en un lugar que les ofrecía una esperanza y un futuro. Pero algunos de los que marcharon sí emprendieron años después el camino de regreso. Con su retorno, tuvieron la oportunidad de dejar en muchos rincones de la Ibiza recuperada los frutos de su experiencia antillana, demostrando que el intercambio y el mestizaje enriquecen todo lo que toca.

Ibiza, tan fenicia y tan mediterránea ella, conserva los colores de aquella **Cuba** en algunas de las casas más bellas de la parte vieja de la ciudad. Joan Gómez Ripoll *Campos*, uno de aquellos emigrantes ibicencos, que partió en 1920 y regresó al final de la década, dejó, antes de morir asesinado en una cárcel franquista, la huella **cubana** en algunos rincones de una ciudad milenaria que hace ya tiempo bautizó esquinas de su barrio mariner con nombres tan evocadores como el de *Racó de l'Havana* o el de *Cas Cubano*.

A pesar de que desde esta parte del mundo casi nunca hemos sido generosos con las tierras del otro lado del mar, la mirada de su gente ante la curiosidad de la cámara todavía es

confiada y limpia. Por ello, estas fotografías son un canto a un pueblo que resiste las tormentas con alforjas llenas de vida.

Fanny Tur Riera

TRACES OF CUBA IN IBIZA, TRACES OF IBIZA IN CUBA

I was born in an old house in the North of Ibiza, that my maternal grandfather extended with his earnings as an emigrant in **Cuba**. I grew up listening to the stories he told about his two years in **Havana**. One day he had to go back, but his anecdotes from overseas are part of the sound of my childhood memories. As I look at Joaquim Seguí's photographs, I can't help thinking about all the people from Mallorca, Menorca, Ibiza and Formentera, who observed the same horizons and colors that one can make out in the shades of black, white and grey of the images that he immortalized in the 7000 kilometres he travelled across the country, the same distance that separates the two islands.

Light, life, heat, slowness, rhythm, cadence, patience, waiting, flavours, smells, noises, colours... these are words that are used to imagine life in many islands, no matter which sea bathes its shores. One can also glimpse them in the photographs in this book. Cuba and Ibiza have seen emigrants and conquerors arrive at their coasts. There remains a collective memory of some of them. Of others, we only retain an image, a name and the fading memory of the family that saw him off.

Before their departure, Ibicencos and Ibicencas, men and women, young and elderly, peasants and sailors, all went through the formality of looking at the future through the lens of a camera that immortalized the moment; to remember and register their crossing. These pictures and a small part of their lives can be found deep in the Arxiu Historic d'Eivissa, one of the many ties between the past and present times. Now, other pictures, in this case by Joaquim Seguí, show us the landscape they saw after a very long voyage. Behind each snapshot, each look, one can imagine the circumstances and a story worth telling.

Many of the pioneers who made that uncertain outward journey a century ago never returned, they planted their roots far away from home, in a place that offered hope and a future. But others did, in fact, return years later. In this way, they had the opportunity to plant, in different areas of Ibiza, the fruits of their West Indian experience; proving that exchange and fusion enrich every sphere of activity.

Ibiza, so Phoenician and Mediterranean, conserves the colors of that **Cuba** in some of the most beautiful houses in the Old Town. Joan Gómez Ripoll *Campos*, one of the Ibicenco emigrants, who left in 1920 and returned at the end of the decade, left, before being murdered in one of Franco's prisons, traces of Cuba in some corners of the thousand year old town. Long ago some places in the marina had already been named *Racó de l'Havana* or *Cas Cubano*.

On this side of the world we have seldom been generous with lands on the opposite side of the sea, nevertheless, these people still face the camera with a limpid, trusting look.

Therefore, these photographs are a homage to people that resist storms with their knapsack full of life.

Fanny Tur Riera